

sen: 6 **b**, 59–65 – **kulas**, 66–71 **sum : ora**, 114–124 **hehualdi · -l-**, 145–150 **öli : lupar**. Om r. 147 anmärker v. Friesen: »Mycket svagt spår av **l**-bistav . . . **l**-läsning bör betraktas som ganska säker. Intet spår av stingning hos **u** i **lupar**.»

Stenen har blivit ristad till minne av Jakob **a burh** av hans söner och över herr Nikulas Jakobs son av hans bröder. **a burh** avser antingen gården Burge i östra delen av Öja sn eller, kanske snarare, en plats i närheten av Burgsvik vid västra kusten. Ordet *burg* betecknar på Gotland en strandklippa, en tvärbrant bergvägg och marken därovanför, sålunda både klinten och högländet, även landhöjden ovanför havsstranden; jfr Hoburg, Torsburg. Se härom *Gotländsk ordbok* 1 (1918–40), art. *borg* (s. 81); C. J. O. Laurin, *De paroeciis Gothlandiæ Burgs et Stånga* (diss. Ups. 1842, præs. J. H. Schröder). Landborgen på Öland, se SAOB: L 167. Burgsvik är ursprungligen namn på den långa viken, och denna bör rimligtvis ha blivit uppkallad efter någon burg, även om terrängen kring själva hamnplatsen är slät och jämn, utan nämnvärda höjder. Uttrycket **a burh** förekommer även på gravhällen G 67 Sproge.

Herr Nikulas »ägde vår kyrka», d. v. s. han var sockenpräst i Öja, **men : guþ : uildi**, d. v. s. så länge det var Guds vilja, så länge Gud unnade honom att leva.

Tolkningen av 112–125 **ok : hehualdi : ... : syni** är osäker, redan därför att läsningen på några punkter är oviss. »Och Hägvaldes alla söner» är omöjligt, dels därför att r. 121 är ett tydligt **i** utan spår av någon bistav, sålunda icke **a**, dels därför att ett **ali : syni** alla söner knappast kan vara en nominativ (*allir synir*) med i båda orden utelämnat *-r*. Även sakligt förefaller en upplysning »Och Hägvaldes alla söner de vila här under» egendomlig i samband med inskriftens början. Vad som har följt närmast efter 114–121 **hehualdi** kan nu ej avgöras, då stenytan är svårt skadad, men ett **ola** förefaller fullt tänkbart, särskilt med hänsyn till äldre läsningar. Man skulle visserligen vänta prepositionen *fyrir* upprepad, men nödvändigt är det ju icke, och det började nu bli trångt om utrymmet. Jag är sålunda böjd för att uppfatta stycket 112–125 **ok : hehualdi : ... : syni** som en dativ, styrd av **fyrir**: »Bedjen för deras själar och för Hägvald Ola son (Oles son)».

Stenhuggaren omtalar till slut sitt namn, eller rättare: han låter den färdighuggna stenen omtala sin upphovsman: »Ole **lupar** gjorde mig.» Verket prisar självt sin mästare. Liknande uttryck förekommer på stenstolparna vid Sigraifs (G 8): »Olav söder gjorde oss.» Jfr också G 3, 51, 55, 58(?), 63.

Om mansnamnet *Jakob* se ovan G 13, om *Nikulas* G 11. Namnet *Ole*, kortform av *Olafr*, förekommer även i inskriften G 36; om *Olafr* se G 8.

Namnet *Hägvaldr*, *Hägvaldi* förekommer även i inskriften på Etelhemsfunten (G 97), vidare på en av stenarna vid Hejnums kyrka (S 53), möjligen i ännu ett par inskrifter (S 7, S 61). En »dominus Petrus Hegwaldi, curatus huius ecclesie, natus in Burs» (död 1494) omtalas på en gravsten i Stånga kyrka (Lindström nr 184). I franciskanernas i Visby necrologium möter namnet Hägvald: »Hegualdus et consors de Gardha» (G. Lindström, *Anteckningar om Gotlands medeltid* 2, 1895, s. 492). Hägvalds (Hägvalls) är namn på gårdar på olika håll på Gotland: i Gerum och i Linde, i Vänge och i Vallstena. Om ett nyfunnet, östgötskt belägg på namnet *Hägvaldr* se S. B. F. Jansson i *Fornvännen* 1958, s. 255 f.

pair : huilas : hier : undir: liknande uttryck på gravhällarna G 63 Silte och G 65–67 Sproge.

22. Öja kyrka.

Litteratur: L 1792, S 169. C. Linnæus, *Iter Gotlandicum* (hs i Linnean Soc., London), s. 356, Öländska och Gothländska resa 1741 (1745), s. 252; G. Wallin, *Analecta Gothlandica* 1, s. 640 (Linnæus); C. G. Hilfeling, *Resejournal* 1799 (Fm 57:6), s. 58; J. H. Wallman, *Öländska och gothländska fornlemningar*, 1830 (ATA), fig. 50; P. A. Sæve, *Gotland* 1864 (hs S 40 n i UUB), s. 54, *Reseberättelse* 1864 (ATA), s. 167; E. Brate i Svenska Fornminnesföreningens tidskrift 7:1 (1888), s. 67; O. v. Friesen, *Anteckningar* 1923 (UUB).

Avbildning: Wallman, teckning (a. a. fig. 50; även i Liljegren, Fullständig Bautil: L 1792).

Runristad gravhäll. Den är omtalad redan av Carl Linnæus år 1741 (1745): »Öja-Kyrka ... hade en Runsten in uti sig, som til en del läsas kunde.» Den låg enligt Hilfeling i kyrkan framför altaret, i rad med en gravsten »med påhuggen Inscription i Munkefractur» (= Lindström nr 410). Den var »aldeles utnött och oläselig», varför Hilfeling icke ens gjorde ett försök att avteckna den. J. H. Wallman har emellertid efterlämnat en bild. Carl Säve har granskat inskriften år 1844. P. A. Säve 1864 (hs S 40 n): »Grafsten (C. S. 169), s. i choret ... omkr. ringen et kors. (Runor på stenens v^a och s^a sidor).» — Enligt v. Friesen »ej återfunnen 1923».

Inskriften har tydligen varit svårläst, vilket redan Linnæus anmärker. Början är otvivelaktigt bäst läst av Linnæus. Vi följa därför här hans text, så långt den räcker. För senare delen har Säve företrädde framför Wallman.

Inskrift (enligt Linnæus och Säve):

+ hiar : huilis : untir : rinm : untr : i ayu : bipin :
aler : furir ... herra : nap : hab ... [s]ial ... kiara :
betar : hinsarfa :

»Här under vilar -mund i Öja. Bedjen alla för ... Herres nåd ... själ ... göra Peter Hinsarve.»

Wallman (1830): hiar : huilis undir : roniuhi ... : i ouu :
bipin : al ... fyrir r herra nap : hābn ... sial ... e ... - ...
kiara : peta ... l ... hinarf ...

Säve (1844): hiar : huilis : untir : ran (el. han) ... i
ayu : bipin : al ... Återstoden av Säves läsning se i huvudtexten ovan. Med »hyfsad text», d. v. s. i forngutniskt normaliserat bokspråk, återger Säve inskriften så: *Hiar huilis undir ... Bipin al[lir, et wars] Herra nap h[i]a[l]pi [hans s]ial ... giara Petar Hinsarfa. hialpi*: »gissadt efter stenens **hab** ...; men kanske är det **hafi** (med **b** för **f**)?»

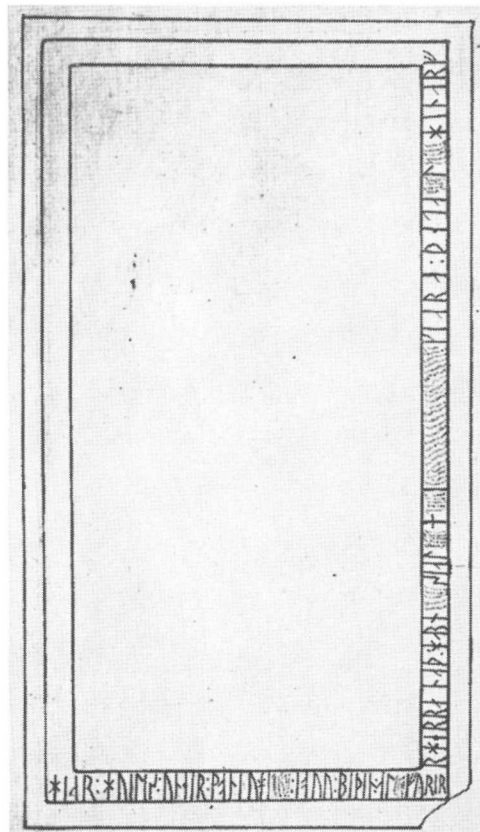

Fig. 23. G 22. Öja kyrka. Efter teckning av J. H. Wallman.

Säve har icke observerat, att inskriften innehåller ortnamnet **i ayu**, d. v. s. *i Öyu* i Öja. Mansnamnet har möjligen varit *Ragnmund* eller *Ramund*, fsv. och fno. *Ramund*, äldre *Ráðmundr*.

Någon gård Hinsarve finns icke i Öja sn. Det kan ha varit ett ursprungligt *Hipinsarfi*, innehållande det välkända mansnamnet fsv. *Hipin*, isl. *Hedinn*.

Om namnet *Petar* se G 2. Om uttrycket *Petar Hinsarva* se G 78.

23. Öja kyrka.

Litteratur: L 1793, S 170. J. H. Wallman, Öländska och gothländska fornlemningar, 1830 (ATA), fig. 22.

Avbildning: Wallman, teckning (a. a. fig. 22; även i Liljegren, Fullständig Bautil: L 1793).

Fragment av en runristad gravhäll. Wallmans teckning från år 1830 är vår enda källa. Stenen återfanns icke av Carl Säve 1844, och den har även sedan varit försvunnen.